

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วัฒนธรรมการใช้รถไฟฟ้าและกลยุทธ์การกระทำ ของผู้โดยสารรถไฟฟ้าบีทีเอส
ชื่อผู้เขียน	นางสาวทิมมพร ลิงโนมาศ
ชื่อปริญญา	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
ปีการศึกษา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร. จันทนี เจริญศรี	อาจารย์ ดร. จันทนี เจริญศรี
	2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาวัฒนธรรมการใช้รถไฟฟ้าบีทีเอส เพื่อพิจารณาว่า ผู้โดยสาร
รถไฟฟ้าให้คำอธิบายหรือทำความเข้าใจ “วัฒนธรรมการใช้รถไฟฟ้า” อย่างไร และเมื่อมารยาทเป็น^{สิ่งที่}สิ่งที่ถูกเรียกร้องสำหรับการใช้บริการร่วมกัน ผู้โดยสารสร้างความรู้เรื่องมารยาทของตนจากชุด
ความคิดทางวัฒนธรรมเรื่องได้ มารยาทเหล่านั้นถูกนำมาใช้อย่างไร และมีความสอดคล้องกันหรือไม่
นอกจากนี้ ยังตรวจสอบต่อไปว่า เมื่อหลักมารยาทของผู้โดยสารถูกท้าทายจากวัฒนธรรมการใช้
รถไฟฟ้าของผู้โดยสารคนอื่นๆ ที่ต่างจากตน ผู้โดยสารหาวิธีการก้าวผ่านสถานการณ์อย่างไร โดยไม่
นำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง

การศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่
มีการกล่าวถึงปัญหามารยาทของผู้ใช้บริการรถไฟฟ้าบีทีเอส การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่
ของระบบรถไฟฟ้า และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้โดยสารที่มีประสบการณ์ใช้บริการต่อเนื่อง 2 ปีขึ้นไป
จำนวน 33 ราย ด้านการวิเคราะห์ใช้แนวคิด “กล่องเครื่องมือวัฒนธรรม” และ “กลยุทธ์การกระทำ”
ของ แอน สวิดเลอร์ มาดัดแปลงเป็น “กรอบการศึกษา” โดยเทียบเคียงการสร้างหลักมารยาทการใช้
บริการรถไฟฟ้าเป็นการสร้างกลยุทธ์การกระทำเพื่อบรรรเพาหมาย นั่นคือสามารถโดยสารรถไฟฟ้าได้
อย่างราบรื่นและคาดหวังได้ว่าผู้โดยสารคนอื่นๆ จะปฏิบัติเช่นเดียวกัน กลยุทธ์การกระทำจะถูกสร้าง
จากกล่องเครื่องมือวัฒนธรรมที่บรรจุความหมาย ความเชื่อ พิธีกรรม เรื่องราว และมุ่งมองต่อโลก
เพื่อให้ผู้โดยสารนำมาสร้างกรอบอธิบายเรื่องมารยาทและย่อ喻อกมาเป็นข้อปฏิบัติสำหรับการใช้
รถไฟฟ้าที่ควรทำหรือไม่ควรทำ นอกจากนี้ เมื่อเชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเนื่องมาจากการกระทำ
ของผู้โดยสารที่มีวัฒนธรรมการใช้รถไฟฟ้าขัดกับหลักมารยาทของตน ผู้โดยสารจะสร้าง
กลยุทธ์การกระทำอีกชุดหนึ่งเพื่อบรรลุเป้าหมายเฉพาะที่เกิดขึ้นมาเพื่อสามารถก้าวผ่านสถานการณ์
ขัดแย้งและทำให้การใช้บริการดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น

การศึกษาพบว่า ผู้โดยสารรถไฟฟ้าให้คำอธิบายเรื่องมารยาท โดยอาศัยแนวคิดทางวัฒนธรรม 3 ชุด ได้แก่ ความเป็นสาธารณสุข ความเร่งรีบ และความเป็นส่วนตัว มาเป็นกรอบและรายในกรอบอธิบายที่สร้างขึ้นสามารถแยกย่อยออกเป็นข้อปฏิบัติที่ผู้โดยสารใช้ยึดถือว่า สิ่งใดควรทำ หรือไม่ควรทำเมื่อเข้ามาใช้บริการรถไฟฟ้า โดยกรอบอธิบายเรื่องมารยาทที่ถูกสร้างขึ้นมีได้มีความสอดคล้องกันเสมอไปและยังพัฒนาไปตามสถานการณ์ที่ต่างกัน ด้านการนำมารยาทมาใช้ พบร่วมีระดับความเข้มข้นตั้งแต่การเป็นกฎหรือระเบียบวินัยที่ต้องปฏิบัติตามโดยปราศจากเงื่อนไข ไปจนเป็นหลักการของความสมควรใจที่ผู้ใดจะทำหรือไม่ก็ได้ สำหรับการจัดการสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเมื่อมารยาทที่ยึดถือถูกท้าทาย พบร่วม ผู้โดยสารจะเลือกสร้างกลยุทธ์การกระทำการจากความรู้และความสามารถทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เป็นหลัก เช่น อุบัติสัย ทักษะ และมุมมองต่อโลก เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับสถานการณ์ที่ตนไม่สามารถจัดการหรือตีความได้

ผลการศึกษาอีกประการพบว่า ผู้โดยสารรถไฟฟ้าจำนวนมากพยาบาลสร้างกฎระเบียบเรื่องมารยาทการใช้บริการที่ตนมองว่าเหมาะสม โดยอาศัยการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลักดันให้คนทั่วไปตระหนักรถที่ดูด้านการใช้บริการบนสังคมร่วมกัน ตลอดจนเรียกร้องให้ผู้ให้บริการบังคับใช้ระเบียบเกี่ยวกับมารยาทของผู้โดยสารอย่างจริงจัง อย่างไรก็ได้ งานศึกษาชิ้นนี้เสนอว่า การสร้างกฎระเบียบหรือแบบแผนเรื่องมารยาทที่ทุกคนรับรู้ร่วมกันเป็นสิ่งควรทำ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและยังขาดประสบการณ์ในการใช้ระบบขนส่งสาธารณะแบบใหม่ เช่น รถไฟฟ้าบีทีเอส แต่กฎระเบียบหรือแบบแผนเหล่านั้นควรต้องถูกตั้งค่าตามถึงความเหมาะสมและสามารถเปิดให้มีการต่อรองเพื่อปรับเปลี่ยนได้ เมื่อพบว่าเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เช่นเดียวกับวิธีการหรือกลยุทธ์ที่สังคมจะใช้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการสร้างวัฒนธรรมการใช้รถไฟฟ้าที่ทุกคนคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะย่อมควรถูกตั้งค่าตามเชิงกัน หากกลยุทธ์ดังกล่าวได้ก่อตัวและก่อให้กับนักวัฒนธรรมการใช้รถไฟฟ้าของคนกลุ่มนี้จนนำมาสู่การคุกคามความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ยึดถือวัฒนธรรมนั้น

คำสำคัญ: มารยาทการใช้รถไฟฟ้า ผู้โดยสารรถไฟฟ้า กล่องเครื่องมือทางวัฒนธรรม กลยุทธ์การกระทำ

Thesis Title	Formation of BTS Skytrain's Cultural Manners: Analysis of Commuters' Strategies of Action.
Author	Miss Thikumphorn Singtomast
Degree	Master of Arts
Department/Faculty/University	Sociology Sociology and Anthropology Thammasat University
Thesis Advisor	Chantanee Charoensri , Ph.D.
Academic Year	2013

ABSTRACT

The objective of this study is to explore the cultural manners of the BTS Skytrain commuters through their cultural knowledge and experience which used to give an account or formulate the principle of manners and find out what are concepts those manners based on and intensity of manners that they conducted as well as questioned about the coherence among them. The study further examines the way BTS Skytrain commuters use culture to build up strategies when their cultural manners are challenged by other commuters who held a different cultural manners, how would they do to overcome these challenges without creating irresolvable conflict and violent confrontation

In this study, data were collected from three sources: (1) from the Internet where there were lots of complaints about cultural manners of the BTS Skytrain commuters, (2) participant observation, and (3) in-depth interview with a total of 33 commuters who have at least 2 years experience in using BTS Skytrain. The data was analyzed using Ann Swidler's "Culture as Tool Kit" and "Strategies of Action" as the "conceptual framework" by comparing the formulation on cultural manners of BTS Skytrain commuters to strategies which use to attain their goal, make their trip smooth and their expectation of others to do the same. Strategies of action is built upon cultural tool kit that fills with meaning, beliefs, rituals, stories, and their worldview so that the commuters can pick up to construct a blueprint for BTS Skytrain daily life or line of conduct to guide them by the dos and don'ts.

Furthermore, when their cultural manners are challenged by other commuters who held a different line of conduct and situations they confront lead to problematic situation, the commuters will build the second strategy to attain the goal which occurred specially, get through problematic situation and make their trip run smoothly again.

From the study, BTS Skytrain commuters created explanation frames of cultural manners based on three sets of concept, public culture, urgency and privacy. The frames, inside have the line of conduct which give the commuter's the dos and don'ts. The study found that the account from cultural manners frames sometimes incoherence and the commuters use their cultural manners frames vary from situations to situations and have a little concern about coherence among them. For using manners, the intensity varies from regulations or discipline that everyone obliged follow without condition to by their own voluntary acts. In terms of managing problematic situations when principal cultural manners were challenged, the commuters tend to create strategies of action from cultural capacities they already had in order to avoid encountering situations that they could not be managed or interpreted.

The findings also showed that many of BTS Skytrain commuters attempted to formulate their cultural manners by using social media to raise public awareness of social norm in using public transport. They also demand the service provider to get serious in imposing regulatory control concerning manners of the commuters. Finally, this study recommends that cultural manners knowledge and regulations should be created to reduce conflicts between commuters from different cultural backgrounds and experiences on new types of public transport such as Skytrain. However, the regulations should be questioned when its practical problems occurred. Besides the formulation of BTS Skytrain's cultural manners process should be questioned as well, when the strategies that used to attain the goal repress, discredit and discriminate other commuters' cultural manners and lead to the privacy violation.

Keywords: BTS skytrain's manners, cultural tool kit, strategies of action

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประสบการณ์การพนัน: กรณีศึกษาผู้เล่นโป๊กเกอร์
ชื่อผู้เขียน	นายวิรุพ วิทูรย์สุทธิลป
ชื่อปริญญา	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา habilitat
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นลินี ตันธุวนิตรย์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ประสบการณ์การพนัน: กรณีศึกษาผู้เล่นโป๊กเกอร์” มีความสนใจที่จะศึกษา การพนันประเภทโป๊กเกอร์ในฐานะที่เป็นการเสี่ยงโดยสมัครใจอย่างหนึ่งเพื่อสำรวจแรงจูงใจของผู้เล่น และความหมายที่ผู้เล่นมีต่อโป๊กเกอร์ ตลอดจนศึกษาถึงการต่อรองความเสี่ยงของผู้เล่นเหล่านี้ผ่าน แนวคิดทางสังคมวิทยาสามแนวคิดได้แก่ 1. แนวคิดเรื่องกระบวนการทำให้เป็นเหตุเป็นผล (rationalization) ของ Max Weber และกระบวนการทำให้เป็นแมค (Macdonalization) ของ George Ritzer 2. แนวคิดเรื่อง Action ของ Erving Goffman และ 3. แนวคิดเรื่อง Edgework ของ Stephen Lyng

การศึกษารังนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพภายในบ่อนการพนัน (card room) แห่งหนึ่งใน กรุงเทพฯ ที่เปิดให้เล่นแต่เฉพาะโป๊กเกอร์เพียงอย่างเดียว โดยที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตการณ์ อย่างมีส่วนร่วม (participant observation) ในฐานะที่เป็นผู้เล่นคนหนึ่ง การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เล่นทั่วไปภายในบ่อน และได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกรณีศึกษา 16 กรณี

ผลการศึกษาพบว่าอาจแบ่งผู้เล่นโป๊กเกอร์ได้อย่างน้อยเป็นสามกลุ่มตามการให้ความหมาย ต่อโป๊กเกอร์ของผู้เล่น ได้แก่กลุ่มแรกมองว่าโป๊กเกอร์เป็นงานเนื่องจากแรงจูงใจด้านรายได้ของผู้เล่น กลุ่มที่สองมองว่าโป๊กเกอร์เป็นการพนันเช่นเดียวกับการพนันอื่นๆเนื่องจากเล่นโป๊กเกอร์เพื่อ diversion ความตื่นเต้นหรือเพื่อการพักผ่อน และกลุ่มที่สามมองว่าโป๊กเกอร์เป็นกิจกรรม edgework อย่างหนึ่ง

ที่แสวงหาความตื่นเต้นพร้อมๆ กับการพัฒนาตัวเองและการได้รับการยอมรับ การให้ความหมายต่อไปก็เกอร์ที่ต่างกันยังทำให้ผู้เล่นในแต่ละกลุ่มมีการต่อรองความเสี่ยงที่แตกต่างกันออกไป ผู้เล่นที่มองว่าไปก็เกอร์เป็นงานมีการเล่นไปก็เกอร์อย่างมีความเป็นเหตุเป็นผลสูงเพื่อรับประทานรายได้ที่ตนเองจะได้รับ หรือผู้เล่นที่มองว่าไปก็เกอร์ยังคงเป็นการพนันจะมีการเพิ่มระดับความเสี่ยงให้กับตนเองเพื่อความตื่นเต้นจากการเล่นที่สูงขึ้นหรือมีการเล่นที่ดูเหมือนไร้เหตุผลเพื่อแสดงตัวตนของตนเองออกมา และผู้เล่นที่มองว่าไปก็เกอร์เป็น edgework อย่างหนึ่งก็มีการเพิ่มความเสี่ยงให้กับตนเองแต่ด้วยเหตุผลของความสุขที่ได้จากการเอาตัวรอดในความเสี่ยง นอกจากนี้แล้วผู้เล่นไปก็เกอร์ยังต้องมีการต่อรองทางอารมณ์เนื่องจากการอยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดอารมณ์ทั้งในทางบวกและทางลบหลายประเภท อีกทั้งยังผู้เล่นยังมีการรับรู้พื้นที่และเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้วยความหลากหลายของผู้เล่นทุกภูมิที่นำมาใช้ในการอธิบายแต่ละทฤษฎีจึงมีข้อจำกัดในการอธิบายผู้เล่นแต่ละกลุ่ม และการให้ความหมายและคุณลักษณะที่กล่าวมาไม่ได้เป็นไปอย่างหยุดนิ่ง ตามตัว แต่มีความเป็นผลลัพธ์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ: การพนัน การเสี่ยงโดยสมคใจ ไปก็เกอร์

Thesis Title	GAMBLING EXPERIENCES: A CASE STUDY OF POKER PLAYERS
Author	Mr. Wirun Witoonsalidsin
Degree	Master of Arts
Department/Faculty/University	Sociology Faculty of Sociology and Anthropology Thammasat University
Thesis Advisor	Assistance Professor Nalinee Tantuwanit, Ph.D.
Academic Year	2013

ABSTRACT

This thesis; Gambling Experiences: A Case Study of Poker Players, aims to study poker, a type of gambling, as a voluntary risk taking activity. In order to explore and understand poker players' motivation, meaning, how they cope with risks, the researcher applies three perspectives that associate with risks; Max Weber's theory of Rationalization along with George Ritzer's version of the theory called Macdonalization, Erving Goffman's "Action" and Stephen Lyng's Edgework.

The study was conducted in a poker card room located in Bangkok using qualitative research methods. These methods are participant observation, informal interview and in-depth interview with sixteen respondents.

The findings indicate that there are at least three groups of poker players according to the meaning they give to poker: work, gambling (as opposed to skill-based game) and edgework. "Workers'" motivation is income from the game. They try to minimizing the risk as much as possible through highly rationalized means. "Gamblers" rely on luck and intentionally increase the risk they face because their motivation is excitement from the game and to show their "character" in goffmanian

sense. One of “edgeworkers” motivation is risk-controlled excitement. They rely on various kinds of skills other than rationalized means. Hence they earn respect from their peers and a sense of self-improvement which are their prime motivation.

Poker players also have to engage with numerous emotions due to the nature of risk taking activity which could stir up the risk taker’s emotions as well as distorting their perception of space and time.

Because of the multiplicity of poker players, each perspective used in this study has its own limitation in explaining them. The meaning and behavior in each group of poker players stated in this study is not static but subject to change in accordance with situation.

Keywords: Gambling, Voluntary risk taking, Poker,

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การผลิตวัฒนธรรมของสำนักพิมพ์ขนาดเล็ก
ชื่อผู้เขียน	นาย บุญชัย แซ่เจี้ยว
ชื่อปริญญา	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชามนุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
ปีการศึกษา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุกติ มุกดาวิจิตร
	2556

บทคัดย่อ

โครงสร้างการผลิตความรู้ผ่านระบบตลาดในวงการหนังสือเล่มโน้มเอียงไปที่หนังสือแต่เพียงบางประเภท ตลาดหนังสือเล่มในปัจจุบันตอบรับหนังสือขายดีในกลุ่มที่ตลาดกว้างให้การตอบรับ หนังสือที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มดังกล่าวตกรอยู่ในสภาพเสียเบรียบ ผู้ผลิตกลุ่มนี้หลายรายคือสำนักพิมพ์ขนาดเล็ก คำตามคือสำนักพิมพ์ขนาดเล็กกลุ่มที่ไม่ได้เน้นผลิตหนังสือในกลุ่มขายดีและกระแส ผลิต และรักษาวัฒนธรรมของตนอย่างไรในสภาพการณ์ดังกล่าว กระบวนการผลิตวัฒนธรรมของพวกเข้า เป็นอย่างไร วิทยานิพนธ์ใช้แนวคิดสนาม (field) ของปีแอร์ บูร์ดิเยอ เป็นแนวคิดนำทาง แนวคิด สนามให้เครื่องมือวิเคราะห์อย่างอุปนิสัย (habitus) และทุน (capital) ศึกษากระบวนการผลิต วัฒนธรรม วิธีศึกษาประกอบด้วยการสัมภาษณ์กิ่งโครงสร้าง การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และ เอกสาร ศึกษาสำนักพิมพ์ขนาดเล็ก 3 แห่ง คือเม่นวรรณกรรม เวีย และโวเพ่นเวลต์ส ศึกษาหลัก ช่วงเดือนตุลาคม 2556 ถึงกุมภาพันธ์ 2557

ข้อเสนอวิทยานิพนธ์คือสำนักพิมพ์ในกลุ่มที่ศึกษาใช้กลไกจากอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (culture industry) เป็นช่องทางผลิตช้าและรักษาวัฒนธรรมของตน อุตสาหกรรมวัฒนธรรมยังพอมี ที่ว่างให้กับผู้ผลิตกลุ่มนี้ ไม่ได้เป็นไปตามที่ทีโอดอร์ ออดอร์โน และแม็กซ์ ชอร์โคเมอร์ เสนอไว้ เสียทั้งหมด วิทยานิพนธ์ได้ข้อสรุปว่า ตามแนวคิดสนาม สำนักพิมพ์กลุ่มนี้เน้นผลิตวัฒนธรรมตาม ลักษณะสนามการผลิตเฉพาะกลุ่ม (restricted production) แต่ขณะเดียวกันก็มีคุณลักษณะของ สนามการผลิตขนาดใหญ่ (large-scale production) สอดรับกับอุปนิสัยของพวกเข้าที่ผลิตงานด้วย ความชอบและการรับรู้ต่อต้านความงาม จุดเด่นของสำนักพิมพ์เล็กคือการใช้และสะสมทุนวัฒนธรรม ทุนสังคม และทุนสัญลักษณ์ ทุนคือพลังให้พวกเข้าผลิตวัฒนธรรมอกรสุ่นสนาม แม้ผลลัพธ์จากการใช้ ทุนไม่ได้ไปในระดับกว้าง แต่ทำให้เกิดการผลิตช้าผู้เล่นที่เข้าสู่สนามการผลิตเฉพาะกลุ่มเรื่อยมา สนาม

(2)

สำนักพิมพ์ไม่อาจจากเส้นแบ่งแยกข่าวรายใหญ่ออกจากรายย่อยได้ชัดเจน ความสัมพันธ์กับสำนาม การผลิตขนาดใหญ่หรือบริษัทใหญ่ในวงการของสำนักพิมพ์เล็กทั้งสามจึงมีลักษณะทั้งยอมรับทั้งต่อต้าน ทั้งพึงพาทั้งไม่พึงพา ขณะที่ความสัมพันธ์กับสำนักพิมพ์เล็กหรือสำนามการผลิตเฉพาะกลุ่มมีทั้งร่วมมือ ขัดแย้ง และแข่งขันโดยไม่เจตนา แต่มีจุดเด่นคือการร่วมมือกัน

คำสำคัญ: สำนักพิมพ์, สำนักพิมพ์ขนาดเล็ก, การผลิตวัฒนธรรม, หนังสือ, สำนาม, อุตสาหกรรมวัฒนธรรม, ทุน, อุปนิสัย

Thesis Title	Cultural Production of Small Publishing Houses
Author	Mr. Bunchai Sae-Ngjaw
Degree	Master of Arts
Department/Faculty/University	Anthropology
	Faculty of Sociology and Anthropology
	Thammasat University
Thesis Advisor	Assistant Professor Yukti Mukdawijitra, Ph.D.
Academic Years	2013

ABSTRACT

The market of knowledge production in Thailand tends to produce certain genres of books. In present, the Thai book market is dominated by good-selling books. The rest, which is mostly published by small publishing houses, is disadvantageous.. This thesis questions how small publishing houses can produce and maintain their cultural products and what characteristics of their products look like. The major framework of this thesis is the concept of “the field” introduced by Pierre Bourdieu. The idea of “the field” provides clues to understand “habitus” and “capitals” of cultural production process. In terms of methodology, this thesis employs semi-structured interviews, participant observation, and documentary research. The thesis studies the field of three small publishing houses: *Men* (porcupine), *Way* and *Openworlds*. The main period of this study is October 2013 to February 2014.

The thesis argues that the three considered publishing houses use mechanisms of culture industry to produce and maintain their cultural productions. Contrary to Theodore Adorno and Max Horkheimer’s argument, the culture industry of Thai publishing market opens a certain space for the small publishing houses. The thesis finds that the three publishing houses produce limited number of products as well as practice large-scale productions. Such characteristics correspond to the three publishing houses’ habitus that favors and follows the field’s rules. In order to

maintain their cultural production, distinctive strategies employed by the small publishing houses are exploitation and accumulation of cultural, social, and symbolic capitals in compensation for their limited economic capital. Although the result of these strategies are not very expansive, they always create and draw agents who are willing to enter this field of production. In the field of Thai publishing market, the small producers does not clearly divide from the big producers due to the fact that the small producers are both resisting as well as receiving capitals from the big producers. At the same time, among themselves, the small publishing houses have been cooperating, conflicting, and contesting unintentionally, although they tend to be cooperative to one another.

Keywords: publishing house, small publishing house, cultural production, book, field, cultural production, capital, habitus

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ลิง กับ คน: ไพรเมทวิทยาเชิงชาติพันธุ์ของลิงแสม ¹ (<i>Macaca fascicularis</i>) ณ ตำบลท่าหิน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
ชื่อผู้เขียน	นายเวรัศ โพธารามิก
ชื่อปริญญา	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	มนุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
ปีการศึกษา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	ศาสตราจารย์ ดร. เสนอชัย พูลสุวรรณ
	2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงนิเวศน์และวัฒนธรรมระหว่างลิงแสม (*Macaca fascicularis*) กับมนุษย์ ในตำบลท่าหิน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ซึ่งลงพื้นที่ศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายน – ธันวาคม ค.ศ. 2012 จากการสำรวจเบื้องต้น พบร้า ลิงแสมในพื้นที่มีจำนวนประมาณ 970 - 1185 ตัว อาศัยร่วมกันมนุษย์ในตัวเมือง โดยแยกเป็น 6 กลุ่ม ตามพื้นที่หากิน (home range) ได้แก่ 1) กลุ่มที่อาศัยบริเวณพระปรางค์สามยอด 2) โรงพยาบาลลัยรามา 3) สถานีอนามัย 4) โรงพยาบาลลพบุรีชิตี้ 5) ตึกแควหน้าปรางค์แขก และ 6) ตึกแควหน้าวังนารายณ์ ลิงเหล่านี้ไม่มีแหล่งอาหารตามธรรมชาติ อาหารทั้งหมดมาจากมนุษย์ การศึกษาครั้งนี้มุ่งเป้าไปที่ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) รูปแบบการเคลื่อนที่และพฤติกรรมภายในพื้นที่หากินของลิงแต่ละกลุ่ม 2) การรับรู้และปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมของคนในพื้นที่ และ 3) ระดับความคุ้นเคยกับมนุษย์ (habituation) ของลิงแต่ละกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ลิงแสมทั้ง 6 กลุ่มมีพื้นที่หากินรวมกัน 0.263 ตารางกิโลเมตร ทั้งหมดนี้มีพื้นที่ทับซ้อนกัน 0.085 ตารางกิโลเมตร ลิงกลุ่มที่มีพื้นที่หากินมากที่สุดคือ ลิงกลุ่มสถานีอนามัย (0.056 ตารางกิโลเมตร) และลิงกลุ่มที่มีพื้นที่หากินน้อยที่สุดคือ ลิงกลุ่มตึกแควหน้าปรางค์แขก (0.03 ตารางกิโลเมตร) รูปแบบการเคลื่อนที่และพฤติกรรมภายในพื้นที่หากินของลิงแต่ละกลุ่ม ถูกกำหนดโดยตัวแปรอย่างน้อย 3 ตัว ได้แก่ อาหาร ความสัมพันธ์กับลิงกลุ่มอื่น และแสงอาทิตย์ อย่างไรก็ตาม ผู้คนที่อาศัย และ/หรือ ทำงานในพื้นที่ซึ่งทับซ้อนกับพื้นที่หากินของลิงนั้น มีแนวโน้ม

แบ่งลิงออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ศาลพระกาฬเป็นจุดอ้างอิง คือ “ลิงศาลพระกาฬ” กับ “ลิงตีก” โดย “ลิงศาลพระกาฬ” นั้น คือลิงกลุ่มที่อาศัยและหากินบริเวณพระปรางค์สามยอด ไปจนถึงศาลพระกาฬ ส่วน “ลิงตีก” คือลิงกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือจากนั้น คนจำนวนหนึ่งมองว่า “ลิงตีก” เป็นลิงฝ่ายที่น่าสงสาร สมควรนำอาหารให้ และไม่ควรทำร้าย แต่คนอีกจำนวนหนึ่งมองว่าลิงเหล่านี้เป็น “ปัญหา” ไม่ควรให้อาหาร และบ่อยครั้งก็ตอบโต้ด้วยความรุนแรง การรบกู้ เช่นนี้ส่งผลต่อการให้อาหารลิงเป็นอย่างมาก เช่น จุดให้อาหารลิง “อย่างเป็นทางการ” มีเพียง 4 จุดเท่านั้น และครอบคลุมพื้นที่หากินของลิงเพียง 3 กลุ่ม การให้อาหารลิงในบริเวณอื่นๆ ถือว่าผิดกฎหมาย

ด้านระดับความคุ้นเคยกับมนุษย์ ข้าพเจ้าใช้สถิติ Chi-square ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร 4 ตัว คือ 1) กลุ่มลิง 2) เพศ/วัย 3) หมวดหมู่ของพฤติกรรม และ 4) พฤติกรรมของลิงเสมอพบว่า พฤติกรรมในหมวดหมู่ “เป็นกลาง” นั้น มีจำนวนมากกว่าพฤติกรรมในหมวดหมู่อื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ และนั่นย่อมส่อความว่า ระดับความคุ้นเคยกับมนุษย์ของลิงเสมอในตำบลท่าหินนั้น อยู่ในระดับสูงมาก ระดับความคุ้นเคยของลิงแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันไม่มากนัก โดยลิงกลุ่มที่แสดงพฤติกรรมในหมวดหมู่ “เป็นกลาง” มากที่สุด เมื่อเทียบกับพฤติกรรมในหมวดหมู่อื่น คือ ลิงกลุ่มพระปรางค์สามยอด (54.2%) ส่วนลิงกลุ่มที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวอย่างมากที่สุด เมื่อเทียบกับพฤติกรรมในหมวดหมู่อื่น คือ ลิงกลุ่มสถานีอนามัย (36.4%) ส่วนในเบื้องต้น เพศ/วัย ลิงตัวเมียโตเต็มวัยแสดงพฤติกรรมในหมวดหมู่ “เป็นกลาง” มากที่สุด (57.1%) เมื่อเทียบกับพฤติกรรมในหมวดหมู่อื่น

คำสำคัญ: ไพรเมทวิทยาเชิงชาติพันธุ์, *Macaca fascicularis*, พื้นหากิน, ความคุ้นเคย (habituation), ลพบุรี

Thesis Title	Monkeys and Humans: Ethnoprimatology of Long-tailed Macaques (<i>Macaca fascicularis</i>) in Ta Hin Sub-district, Mueang District, Lopburi Province
Author	Mr. Wethas Bodharamik
Degree	Master of Arts
Department/Faculty/University	Anthropology Sociology and Anthropology Thammasat University
Thesis Advisor	Professor Samerchai Poolsuwan, Ph. D.
Academic Year	2013

ABSTRACT

This thesis investigated the ecological and cultural interconnections between long-tailed macaques (*Macaca fascicularis*) and humans in Tha-Hin sub-district, Muang district, Lopburi province, during June – December, 2012. The macaque population in the area was estimated in this study to comprise about 970 to 1,185 individuals. They belong to six sub-groups, each occupying a limited home range that could overlap others. These sub-groups, named after the landmarks within or nearby their home ranges, include the following: Prang-Sam-Yot, Malai-Rama Cinema, Health-Care Station, Lopburi-City Hotel, Prang-Khaek, and the King Narai's Palace. Since natural food resources for the macaques have long been vanquished in the area, their dietary supply is totally anthropogenic. The research provided understanding on these macaques concerning the following aspects: (1) the home ranges of their sub-groups; (2) the perceptions and actions of the local people of Lopburi towards them; and, (3) the habituation towards humans observed among them.

Approximately, the Tha-Hin macaques occupied the total area of 0.263 km², in which 0.085 km² constituted shared home-range areas among their six sub-groups. The home-range territory of each macaque sub-group ranged from 0.03 km² (Prang-Khaek) to 0.056 km² (Health-Care Station). The ranging patterns and daily behaviors of the macaques were observed as determined by at least three main factors: dietary amount and distribution available to the group; intergroup relationships; and, shades from sunlight provided during different times of the day. Division of the macaque population into six sub-groups, as described in this study, however, has normally been overlooked by the locals who tended to lump them into only two main sub-groups, namely the “Phra-Kan Shrine” (comprising the groups of Prang-Sam-Yot in this study) and the “Commercial Buildings” (comprising the rest of the groups in this study). Opinions and reactions of the locals towards the monkeys – particularly those of the latter group, which is more human disturbing – were divided between those perceiving the monkeys as piteous and deserving food provision and those antagonistic to the monkeys who tended to act more violently towards them. Consequently, food provision for the monkeys has been legally limited to only four specific points, covering the supply for only three macaque sub-groups.

To obtain more reliable information on habituation of the macaques towards humans, the Chi-square test was performed for association between the four variables: the sub-group a macaque belongs to, sex and age of the macaque, the category of an observed behavior, and the observed behavior itself. The behaviors of the macaques towards humans classified as “neutral” were significantly more prevalent than those of other behavioral categories in all monkey sub-groups. This suggested a high level of habituation to human presence of the Tha-Hin macaques in general. For comparisons between the monkey sub-groups, the percentages of neutral behaviors were observed to be highest in the “Prang-Sam-Yot” (54.2%) and lowest in the “Health-Care Station” (36.4%). The adult females showed highest percentage of the neutral behaviors (57.1%) among all sex and age classes of the monkeys.

Keywords: Ethnoprimatology, *Macaca fascicularis*, Home range, Habituation, Lopburi

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ชีวิตในบ้าน “กึ่งวิถีชาติ”: นิยามสถาบันกับชีวิตใต้ตารางของสมาชิก
ชื่อผู้เขียน	นายสิทธิโชค ชาวะเร่เงิน
ชื่อบริษัท	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	มนุษยวิทยา
	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	ศาสตราจารย์ ดร. เสมอชัย พูลสุวรรณ
	2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผู้ป่วยจิตเวชเพศชายอาการทุเลาเรื้อรังและเรื้อรังซึ่งใช้ชีวิตในบ้านกึ่งวิถีชาติ จังหวัดปทุมธานี โดยมุ่งทำความเข้าใจในประเด็น “มุ่งมองต่อ ‘ตัวตน’ ของผู้ป่วยหรือสมาชิก” เป็นหลัก ทั้งที่สังท้อนจากเจ้าหน้าที่ฯ สร้างมุ่งมองดังกล่าวขึ้นภายใต้กรอบจุดประสงค์และการทำงานของสถาบัน และจากสมาชิกที่ซึ่งมุ่งมองดังกล่าวสัมพันธ์อยู่กับการปรับตัวให้เข้ากับบริบทแวดล้อมของสถาบัน

วิธีการหลักในการเก็บข้อมูลของวิทยานิพนธ์นี้คือการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 7 เดือนครึ่ง โดยใช้วิธีสัมภาษณ์อย่างละเอียดจากผู้ป่วยหรือสมาชิกและจากเจ้าหน้าที่รวมทั้งการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ส่วนในการวิเคราะห์ได้นำแนวคิด “สถาบันเบ็ดเสร็จ” ของเออร์วิง กอฟแมน มาเป็น “กรอบโดยคร่าว” โดยเหตุผลที่ไม่ได้นำมาใช้ทั้งหมด สืบเนื่องจากลักษณะการควบคุมจัดการสมาชิกของบ้านกึ่งวิถีชาตินั้นไม่ได้มีความ “เบ็ดเสร็จ” เทียบเท่าสถาบันเบ็ดเสร็จที่กอฟแมนกล่าวถึง แต่มีความยืดหยุ่นกว่าในหลายเรื่อง ดังนั้น กล่าวได้ว่ากรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ในงานนี้คือ “สถาบันกึ่งเบ็ดเสร็จ”

จากการศึกษา พบร่วมสถาบันได้สร้าง “นิยามคนปกติ” ให้กับสมาชิก ซึ่งมีด้วยกัน 2 ระดับ ประการแรก คือนิยามตัวตนคนปกติในเชิงคาดหวัง (expected normality) อันเป็นสิ่งซึ่งผู้ป่วยหรือสมาชิกจะ “มี” หรือ “เป็น” เมื่อผ่านการฟื้นฟู/ฟิกหัดโดยเจ้าหน้าที่ ประการที่สอง คือนิยามตัวตนคนปกติในเชิงความเป็นจริง (real normality) ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะซึ่งเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นธรรมชาติของสมาชิกหรือเป็นสิ่งซึ่งสมาชิกทำเป็นประจำ

กล่าวสำหรับสมาชิก เนื่องจากบ้านกึ่งวิถีชาติเป็นสถาบันกึ่งเบ็ดเสร็จจึงทำให้เกิดรูปแบบการปรับตัวมากมายหลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดนิยามตัวตนบางอย่างขึ้นมา อาทิเช่น สมาชิกบาง

คนซึ่งให้คนอื่นยืมเงินก็จะถูกเรียกว่า “ป้า” สมาชิกบางคนที่รับจ้างไปชื้อของในตลาดคืนให้สมาชิกคนอื่นก็ถูกเรียกว่า “ม้าเรือ” เป็นต้น

คำสำคัญ: บ้านกี่งวิถีชาญ ผู้ป่วยจิตเวช การนิยามตัวตน “คนปกติ”

Thesis Title	Lives in the “Halfway Home”: Institutional Determination and Underlife of the Mentally Ill Male Subjects.
Author	Mr. Sittichoke Chawraingern
Degree	Master of Arts
Department/Faculty/University	Anthropology Sociology and Anthropology Thammasat University
Thesis Advisor	Professor Samerchai Poolsuwan, Ph.D.
Academic Year	2013

ABSTRACT

This research was conducted among the mentally ill male-patients discharged from psychiatric hospitals. They were more or less homeless and staying rather permanently in the “Halfway Home”, located in Pathumthani province. The study attempted to understand the viewpoints concerning “self/selves” of the patients, as demonstrated by the patients themselves and by the institution’s staff. The staff’s viewpoints were understood as socially constructed within the institutional framework while the patients’ views were associated with their strategic adjustments on positioning themselves within the cultural milieu of the institution. An ethnographic fieldwork was conducted in the institution for a period of 7 months and a half. This included intensive interviews of the patients and the institution’s staff and participating observations by the author. The concept of “total institution”, proposed by Erving Goffman, was loosely adopted as a theoretical framework of the analysis. The theory was loosely handled, so may be called “half-total”, due to the more relaxed nature of the institution regulations in our case.

The research revealed the concept of “normality” imposed on the patients by the institution to be of two levels, i.e. the “expected normality” that the patients were disciplined by the institution to achieve and the “real normality” associated with the behavioral norm of the patients. Several strategies were selected

(4)

by individual patients to suit themselves to life in the institution. Following are the examples of these life strategies: making a secured place for keeping of their personal belongings; being a financial “patron”, so-called “big daddy”, for the more indigent patients; and, establishing their own careers of earning money by working for the institution or providing a needed service to others.

Keywords: halfway home, mentally ill person, “normality”

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วัฒนธรรมการทำสวนกระวนของชาวชอง
ชื่อผู้เขียน	นางสาวอมราภรณ์ จริงจิตร
ชื่อปริญญา	สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา habilitat
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชามนุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
ปีการศึกษา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุกติ มุกดาภิจิตร
	2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "วัฒนธรรมการทำสวนกระวนของชาวชอง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและการเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการสวนกระวนของชาวชองแห่งเขารอยดาวให้จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งศึกษาระบบวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวชองที่เกี่ยวข้องกับการทำสวนกระวน โดยที่มีภาระงานวิจัยในครั้งนี้คือ วัฒนธรรมการทำสวนกระวนของชาวชองเป็นอย่างไร และวัฒนธรรมการทำสวนกระวนมีความสำคัญกับชีวิตของชาวชองอย่างไร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากจะสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น ผู้ศึกษาใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) กับชาวบ้านในชุมชนเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามในช่วงระยะเวลากว่า 1 ปี (ตั้งแต่เดือนเมษายน 2556 ถึงเดือนกรกฎาคม 2557) เพื่อที่จะได้เห็นวิถีชีวิต วิถีการผลิตในการทำสวนกระวน และกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงรอบปีของชาวบ้านในชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า การทำสวนกระวนเป็นวิถีการผลิตตามวัฒนธรรมของชาวชองที่มีการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น มีขั้นตอนและวิธีการทำที่มีลักษณะเฉพาะ โดยที่ขั้นตอนต่างๆและเครื่องมือมีการปรับเปลี่ยนตามลักษณะสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่นเดียวกับที่ชาวชองในหมู่บ้านได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้ากับวิถีการผลิตสวนกระวนที่มีการเปลี่ยนแปลง กระวนถือเป็นพืชที่มีราคาสูง และมีความสำคัญกับชาวบ้านในชุมชนในฐานะพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่ชาวบ้าน แต่รายได้ที่ได้จากการทำสวนกระวนเพียงอย่างเดียวค่อนข้างจำกัดและไม่เพียงพอต่อความต้องการในการเลี้ยงปากท้องของทั้งครอบครัว นอกจากผลิตกระวน พวกเขายังตั้งรับในการทำอาหารเลี้ยงชีพด้วยการทำการเกษตรและรับจ้างทำงานอย่างอื่นที่ไม่กระทบการทำสวนกระวนเมื่อถึงช่วงฤดูกาล

การทำส่วนภูมิภาคของชาวบ้านจึงแสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของชาวบ้าน และในอีกด้านการที่ชาวบ้านยังคงรักษาวิถีการทำส่วนภูมิภาคเอาไว้ก็เพื่อรักษาวัฒนธรรมการผลิตที่สืบทอดกันมาจากการบูรณะให้สูญหายไปและเป็นการรักษาสิทธิในที่ดินทำกินให้ยังคงอยู่ด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: ชาวชอง, ภูมิภาค, พฤกษาศาสตร์พื้นบ้าน, นิเวศวิทยาวัฒนธรรม

Thesis Title	Cardamom Gardening Culture of the Chong People
Author	Miss Ammaraporn Chingchit
Degree	Master of Arts
Department/Faculty/University	Anthropology Faculty of Sociology and Anthropology Thammasat University
Thesis Advisor	Assistant Professor Yukti Mukdawijitra, Ph.D.
Academic Year	2013

ABSTRACT

The thesis “Cardamom Gardening Culture of the Chong People” aims to study characteristics and changes of cardamom gardening system practiced by the Chong, an ethnic group residing at the southern part of Soi Dao mountain in Chanthaburi province. In addition, the thesis seeks to understand the Chong’s cultural system and ways of life that correspond to their cardamom gardening.

This thesis is based on qualitative research consisting of documentary research on previous research about the Chong and ethnographic field research in a Chong village located in Chanthaburi province. The field research is mainly participant observation and in-depth interviews with villagers in a Cong’s community for one year, from April 2013 to July 2014. The participant observation includes participating in villagers’ everyday life as well as practicing and observing cardamom gardening and other major social and economic activities.

The research finds that cardamom gardening is the villagers’ cultural practice that are descended from previous generations. The cardamom gardening is comprised of distinct methods, tools, and processes. The cardamom gardening has changed due to environmental changes. Accordingly, the villagers have adjusted their lives to the changes of their cardamom gardening. Cardamom is a cash crop that is a

major source of the villagers' income. However, profit earned from cardamom gardening is relatively limited and not enough for the villagers' living; therefore, apart from cardamom gardening, the villagers struggle to earn a living by producing other cash crops as well as finding extra jobs that do not affect their cardamom gardening season. In conclusion, the cardamom gardening is apparently significant to the villagers' economy. At the same time, preservation of cardamom gardening is the way in which the villagers preserve their rights to utilize land descended from their ancestors.

Keywords: Cardamom Gardening, Chong , Ethnobotany, Cultural Ecology